

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Влада Републике Србије је донела Уредбу о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, број 137/2022) 8. децембра 2022. године, која је ступила на снагу 17. децембра 2022. године.

Поменутом Уредбом се прописују критеријуми и услови за стицање статуса енергетски угроженог купца који се односе на материјални положај домаћинства, односно стицање статуса угроженог купца на основу решења о коришћењу права на новчану социјалну помоћ /дечији додатак/ увећани додатак за помоћ и негу другог лица као посебно угрожених група.

Домаћинства која су стекла статус енергетски угроженог купца на основу горе наведених критеријума имају право на умањење рачуна за електричну енергију, природни гас или топлотну енергију.

Како би повећали информисаност домаћинства о праву енергетски угрожени купац Министарство рударства и енергетике је више пута јавност обавештавала путем медија, информативних летака и билборда израђених у сарадњи са делегацијом ЕУ а у сарадњу са јединицама локалне самоуправе о условима за стицање статуса, о томе где се подносе захтеви, који су препознате посебне угрожене групе итд.

Према последњим званичним подацима Акционарског друштва Електропривреда Србије, Београд и других снабдевача природним гасом и топлотном енергијом, број домаћинства која су остварила статус енергетски угрожених купаца за јун је око 72.000 што је много мање од очекиваног броја од 190 хиљада енергетски угрожених домаћинства колико се очекивало се да ће остварити овај статус до краја 2023. године-

Из тог разлога, а како би се повећао број домаћинства који би могли да стекну статус енергетски угроженог купца, а у светлу неопходног повећања цена енергије и енергената како би се достигла њихова тржишна вредност, предложено је да се Предлогом Уредбе о изменама и допунама Уредбе о енергетски угроженом купцу (у даљем тексту: Предлог уредбе), у делу критеријума за стицање статуса енергетски угроженог купца (члан 3.), уведу две нова категорије посебно осетљивих група домаћинства који сходно примањима нису у могућности да приуште довољну количину енергије за свакодневне потребе и које статус енергетски угроженог купца могу стећи по поједностављеној процедури и то:

- домаћинства чији су чланови остварили право на увећану новчану социјалну помоћ и

- домаћинства чији члан има остварено право на пензију до минималног износа пензије од 21.766,26 динара.

Наиме, према подацима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број корисника права увећане новчане социјалне помоћи износи око 34.000, док је број пензионера који примају пензију до минималне од 21.766,26 динара око 437 000, тако да би се сходно

наведеном повећао и број домаћинстава која по поједностављеној процедури могу да остваре статус енергетски угроженог купца.

Домаћинства са најнижим пензијама спадају у посебно угрожене категорије енергетски сиромаштвом, обзиром да су њихове потребе за енергијом током зимског периода веће у односу н на осталу популацију која више времена проводи ван куће. Овој групи домаћинстава је омогућено да по поједностављеној процедури остваре статус угроженог купца и право на умањење рачуна за електричну енергију у висини од 1000, 00 дин без акцизе и ПДВ –а у периоду зимских шест месеци од октобра до марта

Даље је у циљу повећања броја домаћинстава која ће остварити статус енергетски угроженог купца, Предлогом уредбе предложена да су Центри за социјални рад и Службе дечије заштите, односно Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање дужни да по службеној дужности податке из акта о стеченом праву (новчана социјална помоћ, увећана новчану социјалну помоћ дечији додатак, увећани додатак за помоћ и негу другог лица, пензије до износа од 21.766, 26 дин) доставе органу јединици локалне самоуправе надлежном за послове социјалне заштите који одлучује о статусу енергетски угроженог купца, а затим и допуна у члану 9. да на основу тако прибављених података, органи јединице локалне самоуправе по службеној дужности, покрећу поступак за стицање статуса енергетски угроженог купца и разменом података са снабдевачима за домаћинство енергетски угроженог купца утврђује податке о снабдевачу електричне енергије и ЕД броју, односно снабдевачу природног гаса и мерном уређају за природни гас, односно снабдевачу за топлотну енергију.

Очекује се да ће предложеним изменама сваком домаћинству које је корисник права из области социјалне заштите, бриге о породици и минималних пензија, бити омогућено да оставари право на умањење рачуна, обзиром да је Предлогом уредбе одређено да поступак за стицање статуса покреће орган јединице локалне самоуправе и окончава у складу са правилима управног поступања у складу са Законом о општем управном поступку.

Подаци Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у погледу броја домаћинстава који користе право на новчану социјалну помоћ, увећану новчану социјалну помоћ и дечији додатак у 2023 (око 130.000 домаћинстава обзиром да одређени број домаћинстава користи више права), подаци о броју корисника права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица односно разлику до увећаног додатка за помоћ и негу око 34.000.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области се спроводила Уредбу о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, број 137/2022). Резултат спровођења важеће уредбе је тај да је статус енергетски угроженог купца за област електричне енергије стекло око 71.500 крајњих купаца домаћинстава, из области природног гаса око 200 домаћинстава и из области топлотне енергије 250.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

У предметној области се спроводи Уредба о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, број 137/2022) чија се промена предлаже у циљу повећања обухвата лица која могу стећи статус енергетски угроженог купца. Ова је посебно важно и због ублажавања последица повећања цена електричне енергије и настојања да се створе услови за одрживо пословање енергетског сектора и постизање тржишне цене електричне енергије.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Важећом Уредбом о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, број 137/2022) препознато је да су корисници права на новчану социјалну помоћ /дечији додатак/ увећани додатак за помоћ и негу другог лица посебно енергетски угрожени као и она домаћинства уколико задовољавају критеријуме укупног месечног прихода домаћинства, број чланова породице и имовно стање. Међутим, уочен је проблем малог броја стечених статуса енергетски угрожених купаца у односу на број корисника новчане социјалне помоћи, дечијег додатка и увећаног додатка за туђу негу и помоћ.

С друге стране, као један од циљева енергетске политике предвиђено је постизање тржишне цене електричне енергије. Пораст цене електричне енергије представља велики друштвени проблем не само у Републици Србији већ и у свим земљама Европске уније а тиме представља и значајан политички проблем.

У ситуацији коју сад имамо, у Републици Србији домаћинства плаћају цену електричне енергије по регулисаним ценама. И у таквој ситуацији све више домаћинстава због пораста цена енергије и енергената током енергетске кризе суочено је са проблемом измирења обавеза по рачунима испостављеним за електричну енергију или касне са плаћањем рачуна за електричну енергију, те је стога присиљено живети у енергетски неадекватним условима и смањивати животни простор у зимском периоду. Подаци о значајним издацима за електричну енергију у кућним буџетима указују на све већи број угрожених купаца. Према расположивим подацима домаћинство са приходима до минималне потрошачке корпе троши око 20 % прихода за покривање трошкова електричне енергије, природног гаса, воде становања итд.

Потпуно уклањање регулације цена електричне енергије и прелазак на тржишну цену погодио би највећи број купаца електричне енергије а тиме појачало енергетско сиромаштво као кључни проблем данашњице.

Што се тиче купаца топлотне енергије прикључених на систем даљинског грејања, уочено је такође да све већи број домаћинстава има проблемом са измирењем обавеза за утрошену топлотну енергију, услед значајних финансијских издатака које је потребно обезбедити у кућном буџету за грејање.

Домаћинства су у ситуацији да проналазе финансијски исплативије начине грејања, који им омогућавају уштеде у кућном буџету, независно од чињенице да ли наведене измене у појединим случајевима утичу на смањивање квалитета грејања домаћинства, услед чега је уочена тенденција повећања броја захтева за искључење са система грејања.

5) Која промена се предлаже?

Предлогом уредбе обухваћени су и следећи предлози за повећање обухвата домаћинстава који ће бити заштићени кроз програм енергетски угрожени купац:

- Да поред корисника новчане социјалне помоћи и дечијег додатка, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, статус енергетски угроженог купца на основу решења надлежног органа о коришћењу права („директно” стицање статуса) могу стећи:

- домаћинства чији су чланови остварили право на увећану новчану социјалну помоћ и

- домаћинства чији члан има остварено право на пензију до минималног износа пензије од: 21.766,26 динара. Овој групи домаћинстава, који спадају у посебно угрожене категорије енергетски сиромаштвом, обзиром да су њихове потребе за енергијом током зимског периода веће у односу на осталу популацију која више времена проводи ван куће, је омогућено да по поједностављеној процедури остваре статус угроженог купца и право на умањење рачуна за електричну енергију у висини од 1000, 00 дин без акцизе и ПДВ –а у периоду зимских шест месеци од октобра до марта.

- Такође, у циљу повећања броја домаћинстава која ће остварити статус енергетски угроженог купца, прописана је обавеза Центара за социјални рад и Службе дечије заштите, односно Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање да по службеној дужности податке из акта о стеченом праву (новчана социјална помоћ, увећана новчану социјалну помоћ дечији додаток, увећани додаток за помоћ и негу другог лица, пензије до износа од 21.766, 26 дин) доставе органу јединици локалне самоуправе надлежном за послове социјалне заштите који одлучује о статусу енергетски угроженог купца, који ће на основу тако прибављених података по службеној дужности, покренути поступак за стицање статуса енергетски угроженог купца, а разменом података са снабдевачима за домаћинство енергетски угроженог купца утврдити податке о снабдевачу електричне енергије и ЕД броју, односно снабдевачу природног гаса и мерном уређају за природни гас, односно снабдевачу за топлотну енергију.

б) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је потребна у предложеном обиму како би се укупан број домаћинстава која би стекла статус са око 72 000 крајњих купаца максимално приближио планираним броју од 190.000.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложене промене ће имати непосредан утицај на грађане, тиме што ће ублажити последице енергетског сиромаштва и омогућити им задовољење основних енергетских потреба. Поготово ће имати позитиван утицај на најугроженије категорије становништва које су посебно рањиве (кориснике новчане социјална помоћ, увећане новчане социјалну помоћи, дечијег додатка, увећани додаток за помоћ и негу другог лица, кориснике минималних пензија).

Предложене промене ће утицати на домаћинства која су остварила статус на тај начин што ће им се побољшати квалитет живота и што ће имати више средстава за задовољење других животних потреба.

На енергетске субјекте који обављају делатност снабдевања електричном енергијом и природним гасом као и привредне субјекте који обављају делатност снабдевања топлотном енергијом предложене промене ће имати утицај на њихово пословање јер ће умањењем рачуна за најугроженије категорије повећати проценат наплате ових рачуна, а износ умањења надокнадити из буџета Републике Србије.

Такође, ублажиће негативне ефекте пословања енергетских субјеката који се баве снабдевањем топлотном енергијом, изазване искључењем крајњих купаца са систем даљинског грејања, како је наведено под тачком 4) ове анализе. Искључење крајњих купаца са система даљинског грејања за објекте колективног становања доводи до нарушавања пројектованих термичких параметара објекта, што утиче на грејање преосталих купаца који желе да остану прикључени на систем даљинског грејања, и посредно на пословање енергетских субјеката. Увођењем категорије енергетски угроженог купца топлотне енергије допринеће се смањењу броја захтева за искључење и тиме ублажити негативни ефекте искључења крајњих купаца на пословање енергетских субјеката.

Предложене промене ће утицати на привреду и друштво посредно имајући у виду да се кроз повећање броја енергетски угрожених купаца доприноси смањењу енергетског сиромаштва, преласку на чисту енергију и смањењу емисија гасова што дугорочно доводи до очувања животне средине.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Пошто се енергетско сиромаштво посматра као вишедимензионални феномен који се не може свести само на материјално сиромаштво то исто мора бити решавано широким спектром мера јавних политика укључујући области енергетске ефикасности (енергетске обнове зграда, шема помоћи за замену кућних апарата „старо за ново“, побољшање ефикасности система грејања у домаћинствима) подршка обновљивим изворима енергије, који укључују подстицајне мере за уградњу фотонапонских панела, запошљавања, социјалне заштите, образовања, здравља и слично.

Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби електричне енергије („Службени гласник РС“ , број 40/2021) предвиђа се припрема програма за примену мера енергетске ефикасности код енергетски угрожених и других купаца ради смањења енергетског сиромаштва.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Применом важећих прописа није могуће остварити жељену промену. Овим уредбом проширен је обухват домаћинстава која могу да остваре статус енергетски угроженог купца и омогућено је да покретањем поступка по службеној дужности, а на основу података из службених евиденција домаћинства из најугроженијих социјалних категорија остваре права која им по закону припадају.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo)

Уколико би се одустало од интервенције (status quo), број купаца који су остварили статус енергетски угроженог купца би остао на истом нивоу, или би благо напредовао.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Промена која се предлаже је заснована на искуству локалних самоуправа у којима се право угроженог купца успешно проводи које подстичу своје грађане да уз захтев за остваривање права на области социјалне заштите и бриге о породици уједно подносе и захтев за стицање статуса енергетски угроженог купца. Стога је предлогом уредбе предложен механизам покретања поступка по службеној дужности од стране органа јединице локалне самоуправе надлежних за послове социјалне заштите, а на основу прибављених података о корисницима права од Центара за социјални рад и Служби дечије заштите. Исти механизам предложен је за домаћинстава чији члан има остварено право на пензију до минималног износа пензије.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Жељену промену је потребно постићи у циљу повећања броја заштићених домаћинстава која према условима могу стећи статус енергетски угроженог купца и тако право на умањење рачуна за електричну енергију, природни гас или топлотну енергију, ублажавања последица енергетске кризе тако што ће помоћ примити најугроженији слојеви становништва у Републици Србији.

Жељена промена ће утицати на квалитетнији и бољи живот домаћинстава која остваре статус енергетски угроженог купца и остварење основних енергетских потреба.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Предметном променом се жели олакшати поступак стицања статуса енергетски угроженог купца за најугроженије категорије становништва и проширити круг лица који могу да стекну статус.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Постојећи општи и посебни циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром.

Стратегијом енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, наводи да промене у енергетици морају бити социјално прихватљиве и одрживе. Даље наводи да за осетљиве и социјално угрожене групе потрошача држава је обезбедила одговарајући третман и увела је мере којима се побољшава позиција социјално угрожених – енергетски заштићених купаца енергије. Ове мере ће се даље унапредити и развијати.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу Евиденције енергетских угрожених купаца које министарству достављају енергетски субјекти за снабдевање електричном енергијом, природним гасом и топлотном енергијом, биће могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих, односно посебних циљева. Такође, на основу извода из евиденције о подацима које достављају јединице локалне самоуправе министарству, до априла текуће године за претходну годину, биће могуће анализирати разлоге за неостваривање статуса енергетски угроженог купца и даље унапредити сам пропис.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

„*Status quo*” опција је разматрана и закључено је да ова опција не доприноси смањењу енергетског сиромаштва и пружању заштите најугроженијим категоријама лица.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Поред регулаторне мере идентификоване је и опција сталног појачаног информисања циљаних група становништва која у комбинацији са регулаторном мером може да доведе до жељене промене у броју домаћинстава која остварују статус енергетски угроженог купца.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Уредба о енергетски угроженом купцу по својој природи, представља збир подстицајних мера које су усмерене за постизање циља смањења енергетског сиромаштва кроз увођење категорије енергетски угроженог купца и утврђивања његових права, те је и Предлог уредбе о изменама и допунама Уредбе о енергетски угроженом купцу усмерен на ефикаснију имплементацију тих мера.

Енергетски угрожени купац је базично дефинисан као купац из категорије домаћинство (самачко или вишечлано), који има право на умањење месечне обавезе за одређене количине електричне енергије, природног гаса или топлотне енергије.

4) Да ли су, у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

У оквиру разматраних опција нису идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Кроз спровођење информативно-едукативних мера може се подићи свест шире јавности о узроцима и последицама енергетског сиромаштва у коме је један од корака и заштита енергетски угрожених купаца.

Како би повећали информисаност домаћинстава о праву енергетски угрожени купац Министарство рударства и енергетике је више пута јавност обавештавала путем медија, информативних летака и билборда израђених у сарадњи са делегацијом ЕУ, а у сарадњу са јединицама локалне самоуправе о условима за стицање статуса, о томе где се подносе захтеви, које су препознате посебне угрожене групе итд.

Међутим, многа домаћинства и даље нису обавештена о могућностима стицања статуса енергетски угроженог купца. Информативно едукативне мере могу се постићи путем средства јавног информисања, постављањем рекламних паноа, путем видео-бима, брошурама, лецима, семинарима, путем волонтера који би проводили теренске посете нарочито сеоских домаћинстава.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Предлогом Уредбе се у процес спровођења поред јединица локалне самоуправе активно укључују и Службе за социјални за рад, Центри за дечију заштиту и Републички завод за пензијско и инвалидско осигурање.

У процес спровођења Уредбе већ су укључени су енергетски субјекти који обављају делатност снабдевања електричном енергијом, јавног снабдевања природним гасом (ЈП Србијагас

и 32 енергетска субјекта) и снабдевања топлотном енергијом (Пословно Удружење „Топлане Србије”).

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Имајући у виду потенцијално повећање броја купаца који могу стећи статус енергетски угроженог купца, органи управе јединица јединице локалне самоуправа који су надлежни за послове социјалне заштите ће морати обезбедити ресурсе за спровођење поступака сагласно уредби.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана је опција доношења измена и допуна важећег прописа, имајући у виду да до сада ово питање није било довољно разрађено тренутним прописима. По тренутним анализама, велики број грађана који припадају најугроженијим категоријама не остварује статус енергетски угроженог купца. Нови пропис ће прошири круг лица који може да оствари статус енергетски угроженог купца и олакшати стицање статуса за већ раније утврђене категорије.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС”, бр. 138/2022 и 75/2023.) у оквиру раздела 28 - Министарство рударства и енергетике, Програм 0902-Социјална заштита, функција 430-Гориво и енергија, Програмска активност 0011-Енергетски угрожени купац, економска класификација 451- Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, обезбеђена су средства у износу од 2.000.000.000 динара, извор финансирања 01- Општи приходи и примања буџета и 56 – Финансијска помоћ ЕУ.

За спровођење ове уредбе нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Србије.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Финансијске ресурсе за спровођење изабране опције обезбеђени су у буџету из Општих прихода и примања буџета и Финансијске помоћи ЕУ.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Нема планираних трошкова.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

/

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције нема утицаја на расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција ће допринети смањењу енергетског сиромаштва што дугорочно има позитивне ефекте на становништво и привреду.

Краткорочно, изабрана опција узрокује пораст трошкова пословања енергетским субјектима који су укључени у процес спровођења уредбе, јер енергетски субјекти неће моћи одмах да наплате месечне умањене износе.

Међутим, тиме што ће ови трошкови бити надокнађени из буџета Републике Србије, омогућава се стални прилив средстава енергетским субјектима, који на тај начин могу реализовати своје годишње планове пословања, укључујући и модернизацију технологије или улагања у нова иновативна решења.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабране опције не утичу на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту за електричну енергију и гас, имајући у виду да се домаћинства снабдевају по регулисаним ценама. Што се тиче привредних субјеката за топлотну енергију, изабране опције не утичу на конкурентност наведених привредних субјеката, који врше снабдевање домаћинстава топлотном енергијом, услед чињенице да су цене топлотне енергије регулисане одлукама јединица локалне самоуправе, и исте су за све енергетске субјекте на територији једног града/општине.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабране опције не утичу на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу. Остварење статуса енергетски угроженог купца помаже домаћинству да испуни основне енергетске потребе и тиме побољша њихов животни стандард. Пружањем овакве социјалне заштите сиромашним друштвеним групама повећава се друштвена једнакост и једнака расподела ресурса.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Како изабрана опција доприноси смањењу енергетског сиромаштва, грађани ће задовољити своје основне животне потребе и водиће побољшању животног стандарда друштва.

Изабрана опција неће узроковати трошкове грађанима, део месечне обавезе утрошене енергије субвенционише се енергетски угроженим купцима из буџета Републике Србије.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације и неће негативно утицати на успешно спровођење те опције.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени,

избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције имаће велики утицај на осетљиве друштвене групе, примаоце новчане социјалне помоћи, дечијег додатка, увећаног додатка за туђу негу и помоћ, увећане новчане социјалне помоћи и пензионере са минималним примањима.

Умањењем износа рачуна за утрошену електричну енергију, природни гас или топлотну енергију овим осетљивим друштвеним групама омогућено је да део средстава која би иначе трошили за утрошену енергију и енергенте искористе за побољшање услова живота. Такође, смањењем износа рачуна омогућено је да се ови рачуни на време измире, што смањује негативне последице неизмиривања рачуна, као што је обустава испоруке, а тиме додатно погоршање већ тешких услова живота.

1) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција утицала би посредно на тржиште рада и запошљавање, као и услове за рад у целини. Остварење основних енергетских потреба а тиме и основних животних потреба створиће услове, да грађани који остварују статус имају све услове за вођење нормалног живота. Неће бити почетних баријера ка запослењу и тржишту рада.

2) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабране опције омогућавају равноправан третман и не доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица.

3) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција би могла да утиче на животни стандард становништва.

Како изабрана опција у целини доприноси смањењу енергетског сиромаштва, изабрана опција има значајне користи за грађане, огледа у лакшем задовољењу основних животних потреба, а тиме и повећању животног стандарда.

4) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се позитивно утиче на промену социјалне ситуације посебно у неразвијеним општинама због заштите најугроженијих категорија становништва.

Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Остваривање статуса енергетски угроженог купца посредно утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања тиме што ослобађа буџет домаћинства за остваривање других потреба (нпр. улагање у образовање, здравствену заштиту, квалитету живота, итд.).

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција не утиче директно на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије имајући у виду да предложени обим измена не доноси битне новине у законским решењима у односу на важеће законе.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција доприноси очувању здравља имајући у виду да се домаћинства са стеченим статусом ослобађају потешкоћа са плаћањем рачуна а тиме ослобађа од стреса и страха који би био узрокован обуставом испоруке електричне енергије, јер се примењују одредбе закона о енергетици уз сходну примену прописа којим се уређује заштита потрошача. Такође, део буџета домаћинства који би се утрошио на рачуне за утрошену енергију може се користи на бољу исхрану, хигијену, набавку лекова и тиме побољшати здравствено стање а може се користити и за реконструкцију дома, и тиме побољшати услове становање, односно здравију животну средину.

Спречава се стварање здравствених тегоба изазваним немогућношћу да се загреје или охлади објекат. Такође, осигурни су нормални хигијенски и санитарни услови домаћинства потребни за остварење основних животних потреба.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи. Шта више, требало би да омогуће, заједно са енергетском ефикасношћу, већу заштиту животне средине и смањење загађења.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Са изабраном опцијом се не уводе организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Потребно је јачање расположивих капацитета јединица локалне самоуправе.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције потребно је додатно кадровско попуњавање у појединим јединицама локалне самоуправе.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквих негативних утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција неће утицати на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Од додатних мера потребно је едуковати домаћинства о начину остваривања статуса и потребно је даље обезбеђивање средства у Буџету Републике Србије. Временски период се везује за период реализације буџета Републике Србије.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Заинтересоване стране су учествовале у припреми Предлога измена и допуна Уредбе о енергетски угроженом купцу. У изради предлога Уредбе учествовали су поред АД „Електропривреда Србије”, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Министарство финансија, Републички секретаријат за јавне политике, Градска управа Град Београд.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење изабране опције којим се повећава број енергетски угрожених купаца обезбеђена су средства буџетом Републике Србије за 2023. годину.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Ризик за спровођење изабране опције постоји у томе да део енергетски угрожених домаћинстава нису регистровани као купци енергије и енергената већ живе у објектима у којима се не испоручује електричан, топлотна или природни гас па самим тим не могу остварити право.